

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE
ZA LATA 2009-2013**

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013

ul. Niemodlińska 79 pok. 22-23
45-864 Opole
tel./fax: 77 454-07-10, 077 474-24-57
kom. 605-26-24-27
mail: albeko@poczta.fm

Wykonawcą
Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce
za lata 2009-2013 był zespół firmy ALBEKO z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Jarosław Górniak
mgr inż. Paweł Synowiec

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY BAZOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W GMINIE GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013.....	4
3. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2009-2013 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW	5
3.1 KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH.....	5
3.2 POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	13
3.3 OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	8
4. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI.....	22
5. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA.....	26
6. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA..	26
7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	27
8. LITERATURA	28

1. WSTĘP

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku „Prawo ochrony środowiska” (Dz.U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 - tekst jednolity) Burmistrz co 2 lata powinien przedstawić Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”, przyjęta Uchwałą Nr XLII/383/10 Rady Miejskiej w Głubczycach z dn. 25 marca 2010 roku, obejmowała cele z „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Ustawa „Prawo ochrony środowiska” nie określa wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji gminnego Programu ochrony środowiska. W samym Programie założono, iż analiza realizacji programu polegać będzie przede wszystkim na monitorowaniu czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

W obowiązującym Programie Ochrony Środowiska założono, że system monitoringu dla gminy powinien zawierać n/w działania, które pozwolą na bieżące monitorowanie jego realizacji:

1. systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
2. uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych; otrzymany materiał będzie służył przygotowaniu raportów,
3. przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
4. analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
5. analiza przyczyn odchyłeń oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
6. przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących.

2. ZAKRES DANYCH PODSTAWOWYCH, DOKUMENTY BAZOWE DO RAPORTU O STANIE ŚRODOWISKA W GMINIE GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013

Dane podstawowe do wykonania Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce za lata 2009-2013 stanowią głównie:

- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016,
- sprawozdania opisowe z wykonania budżetu Gminy Głubczyce za lata 2009-2013,
- informacje statystyczne GUS,
- informacje pozyskane z Urzędu Miejskiego w Głubczycach,
- raporty o stanie środowiska w województwie opolskim wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu,
- informacje z innych źródeł oraz opracowania własne.

3. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ZA LATA 2009-2013 WRAZ Z ANALIZĄ WYDATKÓW

3.1 Kierunki działań systemowych

3.1.1 Upowszechnienie i wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego

- wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie środowiska, udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- prowadzenie w formie elektronicznej publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie oraz ich udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej

Realizacja zadania:

W dobie szybkiego rozwoju technologii informacyjnych, również ochrona środowiska oraz udział społeczeństwa w ochronie środowiska nabierają coraz szerszego wymiaru. Coraz powszechniejszy dostęp już nie tylko do kilku ogólnopolskich kanałów informacyjnych (oferujących informacje 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu), ale również do szerokopasmowego Internetu oraz informatyzacja urzędów administracji - skutkuje postępującym skróceniem czasu dostępu od chwili pojawienia się informacji do momentu dotarcia jej do masowego odbiorcy. Dotyczy to także informacji o środowisku i jego ochronie, zagrożeniach ekologicznych czy udostępnianiu projektów dokumentów istotnych dla ochrony środowiska.

Bieżące informacje umieszczane są na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Głubczycach oraz na stronie internetowej biuletynu informacji publicznej (BIP) Urzędu:

- <http://www.glubczyce.pl/>,
- <http://bip.glubczyce.pl/>.

Na wspomnianych stronach internetowych umieszczane są dokumenty strategiczne Gminy oraz projekty dokumentów poddawane konsultacjom społecznym zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.).

- współpraca z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi

Realizacja zadania:

Lokalne akcje proekologiczne podejmowane są przez wspólnoty społeczne, które sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Aby mogły skutecznie wypełniać tę rolę, konieczne jest zapewnienie im dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska.

Szczególną rolę pełnią tu pozarządowe organizacje ekologiczne, które grupują najbardziej aktywnych, świadomych członków społeczeństwa, a tym samym są najbardziej cenionym partnerem kontrolującym działania organów państwowych oraz przedsiębiorstw z punktu widzenia ochrony środowiska. Przepisy prawa gwarantują udział społeczeństwa, w tym w szczególności organizacji ekologicznych, w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska, w opiniowaniu projektów aktów prawnych, a także projektów finansowanych ze środków publicznych, w tym przede wszystkim ze środków Unii Europejskiej.

W analizowanych latach Gmina współpracowała z następującymi organizacjami:

- Fundacja Ekologiczna ARKA - w zakresie przekazywania do Gminy materiałów informacyjnych (w formie plakatów) z zakresu ochrony środowiska,
- REBA Organizacja Odzysku S.A. - w zakresie zbiórki zużytych baterii (przede wszystkim w placówkach oświatowych i w Urzędzie Miejskim).

- zachęcanie organizacji do wzięcia udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych dotyczących EMAS

Realizacja zadania:

Systemy Zarządzania Środowiskowego (SZŚ) zapewniają włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych i przypisanie zagadnień do kompetencji jej zarządu. Systemy te są dobrowolnym zobowiązaniem się organizacji w postaci przedsiębiorstwa, placówki sektora finansów, szkolnictwa, zdrowia, jednostki administracji publicznej i innej do podejmowania działań mających na celu zmniejszanie oddziaływań na środowisko, związanych z prowadzoną działalnością. Posiadanie przez daną firmę prawidłowo funkcjonującego SZŚ gwarantuje, iż firma ta działa zgodnie ze wszystkimi przepisami ochrony środowiska.

Wspólnotowy System Ekozarządzania i Audytu (EMAS) (ang. *Eco-Management and Audit Scheme*) to system zarządzania środowiskowego, w którym dobrowolnie mogą uczestniczyć organizacje (przedsiębiorstwa, instytucje, organizacje, urzędy). Głównym założeniem systemu jest wyróżnienie tych organizacji, które wychodzą poza zakres minimalnej zgodności z przepisami i ciągle doskonalą efekty swojej działalności środowiskowej.

W latach 2009-2013 zadanie nie było realizowane.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

3.1.2 Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”

- kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej,
- wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów i sesji popularno-naukowych związanych z tematyką środowiskową,
- wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu ponadgminnym

Realizacja zadania:

Zadania z zakresu edukacji ekologicznej realizowane były głównie przez placówki oświatowe z terenu gminy Głubczyce oraz przez organizacje pozarządowe. Działania związane z edukacją ekologiczną były wspierane przez Gminę poprzez m.in.:

- współorganizację i wspieranie akcji proekologicznych, w tym zapewnienie materiałów do sprawnego przeprowadzenia akcji (m.in. „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”),
- wprowadzenie nauczania racjonalnej gospodarki odpadami począwszy od pierwszych etapów edukacyjnych, poprzez współpracę ze szkołami w organizacji cyklicznych imprez ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym i organizację imprez proekologicznych,
- propagowanie działań proekologicznych i zasad zrównoważonego rozwoju.

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Edukacja ekologiczna i propagowanie działań proekologicznych oraz nagrody za selektywną zbiórkę baterii i butelek z tworzyw sztucznych: - zakup materiałów edukacyjnych i nagród dla szkół i przedszkoli realizujących program „Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych”, - zakup nagród dla Szkoły Podstawowej nr 1 za realizację programu związanego ze zbiórką makulatury, - zakup materiałów informacyjnych tj. plakatów na konkurs „Dbajmy o środowisko”	16 921,77
2.	2010	Nagrody w konkursie „Dbajmy o środowisko”	76.740,00
3.	2010	Edukacja ekologiczna i propagowanie działań proekologicznych m.in.: - zakup nagród w konkursie „ Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych” organizowanych w przedszkolach i szkołach ponadpodstawowych, - zakup materiałów ekologicznych, - konkurs „Dbajmy o środowisko”	17 992,39
4.	2011	Nagrody w konkursie „Dbajmy o środowisko”	176.090,00
5.	2011	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w ramach prowadzonej edukacji ekologicznej i propagowania działań proekologicznych: - zakup nagród w konkursie „Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych” organizowanych w przedszkolach i szkołach ponadpodstawowych, - zakup materiałów ekologicznych	23.815,08
6.	2012	Nagrody w konkursie „Dbajmy o środowisko”	100.291,00
7.	2012	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w ramach prowadzonej edukacji ekologicznej i propagowania działań proekologicznych: - nagrody w postaci przejazdu autokarem na wycieczkę szkolną w konkursie „Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych, makulaturę oraz opakowania tetra pak” organizowanym w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy Głubczyce - zakup materiałów ekologicznych	13.028,78
8.	2013	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek w ramach prowadzonej edukacji ekologicznej i propagowaniu działań proekologicznych: - nagrody w postaci przejazdu autokarem na wycieczkę szkolną w konkursie „Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych, makulaturę oraz opakowania tetra pak” organizowanym	20.638,16

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

		w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy Głubczyce, - zakup materiałów ekologicznych	
9.	2013	Zakup nagród w konkursie ekologicznym „Dbajmy o środowisko”	99.306,48
10.	2013	Nagrody w postaci przejazdu autokarem na wycieczkę szkolną w konkursie „Zbieramy baterie i butelki z tworzyw sztucznych, makulaturę oraz opakowania tetra pak” organizowanym w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy Głubczyce	7.825,22
<ul style="list-style-type: none"> współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony, 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
<p>Silnym instrumentem kształtowania postaw proekologicznych są środki masowego przekazu. Najbardziej powszechnym źródłem informacji o problemach ochrony środowiska w skali gminy jest Internet, prasa, radio i telewizja.</p> <p>Dobrze przeprowadzona edukacja w prasie lokalnej ma na celu rozbudzenie świadomości mieszkańców przejawiającej się w ich konkretnych działaniach związanych z troską o otaczające ich najbliższe środowisko. Ważny jest również wybór odpowiednich treści, położenie szczególnego nacisku na uświadomienie, że pojedyncze zachowania każdego mieszkańca mają wielkie znaczenie w zachowaniu czystości i estetyki całej gminy. Dlatego niezbędna jest tematyka związana z odpadami, recyklingiem oraz ze znaczeniem przyrody. Media z reguły przybliżają te tematy kilkakrotnie, stosując odmienne, interesujące formy przekazu. Edukacja ekologiczna w mediach, przede wszystkim w prasie, jest stosunkowo prosta do przeprowadzenia, wymaga jednak odpowiedniego przygotowania dziennikarzy, a także współpracy z instytucjami posiadającymi odpowiednie informacje i opiniotwórczymi.</p> <p>Najbardziej dynamiczny rozwój, w chwili obecnej, pod względem zainteresowania i formy przekazu osiągnął Internet. Na terenie Głubczyc wydawany jest także Informator Samorządowy - „Głos Głubczyc”.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> udział przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Głubczycach w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku, 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
<p>Pracownicy Urzędu Miejskiego w Głubczycach uczestniczą na bieżąco w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku, w tym organizowanych nieodpłatnie przez administrację szczebla powiatowego i wojewódzkiego, przy wykorzystaniu funduszy unijnych.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
<p>Realizacja tego zadania była najlepiej uwidoczniwna w ostatnich latach, podczas przygotowania do wdrożenia oraz samego wdrażania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, który zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t. jedn. Dz. U. 2013 poz. 1399) - Gmina zobowiązana była wprowadzić od 1 lipca 2013 r.</p> <p>Wobec powyższego, mieszkańcy Gminy informowani byli o wymogach ustawowych oraz o sposobie segregacji odpadów poprzez wszystkie środki masowego przekazu - zarówno w wymiarze lokalnym (strony internetowe Urzędu Gminy, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń, ulotki), jak i w zasięgu krajowym (radio, telewizja, prasa, Internet).</p>			
3.1.3 Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji			
<ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
<p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r., jest podstawowym instrumentem kształtowania ładu przestrzennego pozwalającym gminom na racjonalną gospodarkę terenami.</p> <p>Gmina Głubczyce posiada plan zagospodarowania przestrzennego dla miasta Głubczyce oraz kilka mniejszych planów dla obszarów położonych na terenach wiejskich Gminy.</p>			
<p>Zadanie realizowane jest na bieżąco - w obowiązujących planach miejscowych oraz prowadzonych na bieżąco zmianach, przestrzegane są obecnie obowiązujące w tym zakresie uwarunkowania prawne.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie mechanizmów ochrony zasobów złóż kopalin przed zagospodarowaniem powierzchni uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie 			

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Realizacja zadania:
<p>W granicach administracyjnych Gminy Głubczyce wg bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego, udokumentowane są następujące złoża:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Braciszów - złoża kamieni drogowych i budowlanych o pow. 4,2 ha - zagospodarowane,
- Chomiąża - złoża łupków fylitowych o pow. 6,0 ha - eksploatacja złoża zaniechana,
- Głubczyce - złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej o pow. 54,76 ha - eksploatacja złoża zaniechana,
- Głubczyce I - złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej o pow. 8,9 ha - eksploatacja złoża zaniechana,,
- Zopowy - złoża kruszyw naturalnych o pow. 1,91 ha - złoża zagospodarowane,
- Zubrzyce - złoża kruszyw naturalnych o pow. 8,5 ha - eksploatacja złoża zaniechana,
- Zubrzyce 2 - złoża kruszyw naturalnych o pow. 0,83 ha - złoża zagospodarowane. <p>Zagospodarowanie powierzchni złóż postępować będzie w kierunkach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.</p>
<ul style="list-style-type: none">
• uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu
Realizacja zadania:
<p>Integracja wyników monitoringu środowiska z planami zagospodarowaniem przestrzennym będzie następowała sukcesywnie w kolejnych latach. Nadchodzące lata będą się charakteryzowały dalszym wzrostem zainwestowania terenu i gęstnieniem sieci infrastruktury w krajobrazie. Procesy te w niektórych przypadkach mogą zagrażać walorom przyrodniczym i krajobrazowym gminy.</p>
<ul style="list-style-type: none">
• przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Realizacja zadania:
<p>Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty dokumentów o charakterze strategicznym takie jak m.in.: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, plany zagospodarowania przestrzennego, strategia rozwoju gminy, ale także np. program ochrony środowiska.</p> <p>Obowiązkiem Gminy jest zagwarantowanie obywatelom, organizacjom społecznym i innym podmiotom możliwości udziału w określonym postępowaniu przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą.</p> <p>Udział społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko polega na składaniu uwag i wniosków do projektu danego dokumentu (na określonym etapie jego opracowywania) i może mieć istotne znaczenie dla ostatecznego kształtu dokumentu strategicznego. Elementem tego udziału jest również informowanie społeczeństwa przez Gminę o kolejnych etapach związanych z opracowywaniem projektu dokumentu a następnie jego uchwaleniem.</p> <p>Zadanie realizowane jest na bieżąco na etapie opracowywania dokumentów strategicznych dla Gminy, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.</p>

3.2 Ochrona zasobów naturalnych

3.2.1 Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej
<ul style="list-style-type: none">
• zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych
Realizacja zadania:
<p>Działania prowadzone są głównie przez Nadleśnictwo Prudnik m.in. w następujących tematach:</p> <ul style="list-style-type: none">
- zwiększanie różnorodności gatunkowej biocenoz oraz różnorodności ekosystemów kompleksów leśnych regionu,
- utrzymywanie zgodności składów gatunkowych drzewostanów z potencjalną roślinnością naturalną, to jest zgodności biocenozy z biotopem,
- monitorowanie krzewów i zielnych roślin reliktowych, endemitów, ginących i zagrożonych,
- uzupełnianie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych,
- prowadzenie prac związanych z zachowaniem i odtwarzaniem śródleśnych bagien, oczek wodnych, łąk oraz innych cennych biotopów,
- zakładanie, konserwacja i naprawa budek lęgowych dla ptaków i schronów dla nietoperzy, wykładanie karmy,
- gromadzenie mrowisk,
- wzbogacanie bazy żerowej dla zwierzyny płowej powodującej szkody w roślinności drzewiastej,
- ciągła aktualizacja w opracowanych „Programach ochrony przyrody” dla nadleśnictw występowania gatunków rzadkich i zagrożonych, identyfikacja przyczyn zagrożenia rzadkich gatunków i eliminacja

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

<p>źródeł zagrożenia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosowanie czynnych metod ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt, - kontrola normowanego zbioru i skupu płodów runa leśnego na cele przemysłowe w postaci owoców i ziół, a zwłaszcza grzybów jadalnych, w tym owocnikujących grzybów mikoryzowych. 			
<ul style="list-style-type: none"> • ochrona i zwiększenie różnorodności biologicznej 			
<p><i>Realizacja zadania:</i></p>			
<p>Zadanie realizowane głównie przez Nadleśnictwo Prudnik. Celem ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej jest bogactwo i duża różnorodność biologiczna lasów, skuteczna ochrona zasobów genetycznych, gatunków i ekosystemów leśnych, wzmagające odporność lasów, ich atrakcyjność i możliwość spełniania wielofunkcyjnej roli. W ochronie różnorodności biologicznej w praktyce leśnej wzorcem działań jest dążenie na ile to możliwe w wielofunkcyjnym lesie do utrzymywania lub odtwarzania metodami aktywnej hodowli i ochrony ekosystemów leśnych w całej swojej złożoności zbliżonej do lasów naturalnych. Działaniami prowadzonymi w większości przez nadleśnictwo (w tym związane z Realizacją postanowień Zarządzenia Nr 11A Dyrektora Generalnego LP (1999) są m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie i wzmaganie biologicznej różnorodności lasów, w tym ochrona, introdukcja i reintrodukcja rzadkich gatunków fauny i flory, - ochrona i zachowanie siedlisk priorytetowych, - zachowanie w stanie naturalnym i odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych, bagien, mszarów, torfowisk, trzęsawisk, wrzosowisk, wydm, remiz, rzadkich zbiorowisk roślinnych, stanowisk rzadkich roślin i zwierząt, - zmniejszenie intensywności użytkowania w lasach zbliżonych do naturalnych w zamian za wzmożenie intensywności gospodarki poza tymi ekosystemami, - doskonalenie programów ochrony przyrody nadleśnictwa poprzez dokładniejsze poznawanie ich wartości przyrodniczych i aktualizowanie zapisów w programach, - tworzenie stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda, las-arterie komunikacyjne, - doskonalenie profilaktyki, stosowania biologicznych i mechanicznych metod ochrony lasu; traktowanie metody chemicznej jako ostatecznej - ratowniczej, - doprowadzenie stanów zwierzyny do poziomu niezagrażającego celom hodowli i ochrony lasu. 			
<ul style="list-style-type: none"> • ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania, • ochrona starych i nowych pomników przyrody 			
<p><i>Realizacja zadania:</i></p>			
<p>Zadania te realizowane są w ramach zadań własnych Gminy, podczas bieżącego utrzymywania czystości i porządku na swoim terenie oraz w ramach prowadzonej edukacji ekologicznej.</p>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2012	Prace rewaloryzacyjne oraz zabezpieczające zagrożone drzewa w drzewostanie Al. Lipowej w m. Klisino	20.000,00
<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie istniejących zbiorników wodnych 			
<p><i>Realizacja zadania:</i></p>			
<p>W odniesieniu do istniejących zbiorników wodnych w ramach bieżących działań leżących w kompetencjach Burmistrza realizuje się zachowanie i ochronę przed zasypywaniem i zanieczyszczeniem naturalnych zbiorników wodnych, stawów jako ważnych elementów krajobrazu, oczek wodnych z przylegającymi pasami zieleni. Pozostałe zadania, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie drożności rowów i urządzeń melioracyjnych; - zachowanie w miarę możliwości naturalnych linii brzegowych rzek; - utrzymanie istniejących i wprowadzenie pasów trwałych użytków zielonych, zadrzewień i zakrzewień wzdłuż linii brzegowej rzek; - udrożnienie i uzupełnienie istniejących rowów melioracji wodnej szczegółowej, - zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych <p>mają jedynie swoje odzwierciedlenie w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na terenach, których właścicielem jest Gmina Głubczyce. We wszystkich innych przypadkach są realizowane i egzekwowane przez inne organy (Starostę, Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego i inne).</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • ograniczanie inwestycji uciążliwego przemysłu 			
<p><i>Realizacja zadania:</i></p>			
<p>Oceny oddziaływania na środowisko, decyzje środowiskowe dla planowanych przedsięwzięć są realizowane przez organy administracji oraz opiniowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Opolu i przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Głubczycach.</p>			

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Na terenie gminy Głubczyce nie ma uciążliwego przemysłu - przeważa charakter rolniczy Gminy.			
<ul style="list-style-type: none"> wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Zakup materiałów budowlanych na poprawę estetyki świetlic, gminnych terenów zielonych, placów zabaw, w m. Krzyżowice, Ciemięcice, Zubrzyce, Zopowy, Radynia, Krasne Pole, Klisino, Lisięcice	118.699,09
2.	2009	Rewitalizacja parku miejskiego w Głubczycach - dofinansowanie ze środków ZPORR w kwocie 60.043,00 zł	127.587,03
3.	2010	Remont świetlicy wraz z zagospodarowaniem terenu i urządzeniem placu zabaw	619.895,00
4.	2011	Opracowanie PT zagospodarowania boiska sportowego w Pietrowicach Głubczyckich	11.685,00
5.	2012	Zagospodarowanie boiska sportowego i terenu przyległego na Centrum Rekreacyjno-Sportowe w m. Nowa Wieś Głubczycka	387.582,00
6.	2012	Budowa boiska sportowego w m. Lisięcice	462.091,00
7.	2012	Budowa boiska sportowego w m. Pietrowice	414.063,00
<ul style="list-style-type: none"> rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
<p>W czerwcu 2011 r. harcerze 100 Drużyny Wędrowniczej „Horyzont” (Hufiec ZHP Głuchołazy) wyznaczili pieszy szlak turystyczny, wiodący ze wsi Opawica na najwyższy okoliczny szczyt - Graniczną Górę (542 m.n.p.m.). Prace znakarskie zostały przeprowadzone w porozumieniu z Urzędem Miejskim w Głubczycach. Ścieżka została oznaczona kolorem czerwonym, zgodnie z obowiązującymi normami, a całość trasy ma długość 3,3 km i 170 m różnicy wysokości terenu.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> zachowanie istniejącej zieleni urządzonej, urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i parków 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Zadania te realizowane są w ramach zadań własnych Gminy, podczas bieżącego utrzymywania czystości i porządku na swoim terenie.			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Bieżąca pielęgnacja istniejącego drzewostanu, przycinanie żywopłotów, koszenie i sprzątanie terenów zielonych miasta na powierzchni 15,2 ha oraz nasadzenia i pielęgnacja kwiatów oraz nasadzenia nowego drzewostanu	385.845,53
2.	2010		378.117,00
3.	2011		319.728,00
4.	2012		309.777,00
5.	2013		229.912,00
<ul style="list-style-type: none"> bieżące utrzymanie oraz odbudowa rowów 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Odbudowa rowów na terenach wiejskich: - konserwację rowu w miejscowości Lwowiany, Krzyżowice, Klisino, Głubczyce ul. Grunwaldzka, Ściborzycach Małych oraz Pomorzowicach, - odmulenie i naprawę rowu w miejscowości Debrzyca, - remont studni i odprowadzenie nadmiaru wody w Dobieszowie, - remont urządzeń odprowadzających wodę na rowie w Debrzyca, - zakup rur stalowych na ciek wodny w Zubrzycach	113.325,66
2.	2010	Odbudowa rowu w m. Grobniki - w ramach dotacji z budżetu Państwa	79.974,00
3.	2010	Odbudowa rowów na terenach wiejskich i miejskich Gminy Głubczyce	78 508,28
4.	2011	Wykonanie n/w zadań: - konserwacja rowu w Dobieszowie, - umocnienie skarpy rowu przy drodze gminnej w Grobnikach,	79.501,00

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

		<ul style="list-style-type: none"> - konserwacja rowu wraz z remontem przepustu w Gołuszowicach przy drodze gminnej, - naprawa muru oporowego w Lisięcicach, - zakup materiałów drenarskich do wykonania niesystematycznego odwodnienia działki gminnej w Zubrzycach, - zakup kręgów betonowych z przeznaczeniem do wbudowania pod drogę gminną w Biernatowie 	
5.	2011	Remont i odbudowa infrastruktury związanej z ochroną środowiska: <ul style="list-style-type: none"> - <u>remonty studni i rowów w Lisięcicach, Nowej Wsi Głubczyckiej, Biernatowie.</u> - <u>odbudowa rowów w miejscowościach Studziennica, Równe, Zubrzyce.</u> - odwodnienie terenu w Głubczycach, - przyłącze kanalizacyjne w miejscowości Królowe, Pietrowice, - usunięcie awarii na kolektorze w Lisięcicach 	122.724,40
6.	2012	Wykonanie n/w zadań: <ul style="list-style-type: none"> - konserwacja 50 mb odcinka rowu gminnego - dz. 330/4 Głubczyce, - konserwacja wraz z usunięciem zatorów na odcinku 220 mb rowu w strefie działki gminnej nr 1 - obręb wsi Królowe, - konserwacja rowu dz. nr 375 wraz z umocnieniem skarpy w m. Kietlice, - konserwacja rowu dz. nr 674 w m. Gołuszowice, - remont murów oporowych dz. nr 1648 w m. Lisięcice, - oczyszczenie odcinka 120 mb rowu dz. nr 374 - obręb wsi Gadzowice, - usunięcie zatorów oraz wykoszenie odcinka rowu dz. nr 370 - obręb wsi Kietlice, - usunięcie zatorów na rowie dz. nr 674 w m. Gołuszowice 	72.647,00
7.	2013	Konserwacja rowów gminnych melioracyjnych	69.661,00

• program „Odnowa wsi”

Realizacja zadania:

Odnową wsi objęto 26 wiosek: Gadzowice, Gołuszowice, Bogdanowice, Radynia, Zopowa, Zubrzyce, Ściborzyce Małe, Lisięcice, Królowe, Równe, Krzyżowice, Pomorzowice, Chomiąża, Klisino, Ciemięcice, Nowa Wieś, Opawica, Debrzyca, Głubczyce Sady, Grobniki, Mokre, Pietrowice, Bernacice Górne, Krasne Pole, Braciszów, Pielgrzymów

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Realizacja programu „Odnowa wsi”	190.168,12
2.	2010	Realizacja programu „Odnowa wsi”	1.461.285,00
3.	2011	Realizacja programu „Odnowa wsi”	338.845,00
4.	2012	Realizacja programu „Odnowa wsi”	339.239,00
5.	2013	Realizacja programu „Odnowa wsi”	374.672,00

3.2.2 Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego

- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, urządzenie i utrzymanie zieleni, zadrzewień, zakrzewień na terenach będących własnością gminy

Realizacja zadania:

Realizacje zadań wraz z poniesionymi kosztami opisano w punkcie 3.2.1.

- inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej i miejsko-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego

Realizacja zadania:

Wykorzystanie powierzchni ziemi powinno być możliwie optymalnie dostosowane do naturalnych warunków przyrodniczo-glebowych.

Granica rolno-leśna jest to wyznaczana na gruncie i przedstawiana na mapach linia oddzielająca grunty aktualnie i perspektywicznie przewidziane do rolniczego lub leśnego użytkowania. Wyznaczenie tej granicy ma

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

na celu dążenie do optymalnego wykorzystania powierzchni ziemi, uporządkowania przestrzeni rolniczej i leśnej zgodnego z warunkami glebowymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi. Powinna zatem stanowić instrument kierowania procesem zalesiania gruntów w gminie. Prawidłowa regulacja granicy rolno-leśnej wymaga - w jednych miejscach zalesień, a w innych wyrębu lasu. W związku z niekontrolowaną zmianą granicy rolno-leśnej w niektórych obszarach, coraz częściej zwraca się uwagę na niektóre skutki nieracjonalnego wyznaczania tej granicy.

Na terenie gminy Głubczyce lasy zajmują ok. 11,5 %. Wskaźnik lesistości Gminy jest wyższy od przeciętnej lesistości powiatu (6,4 %), jednakże wyraźnie niższy od wskaźnika dla województwa (26,5%) oraz kraju (29,0%). Tereny leśne występujące na obszarze gminy Głubczyce ujęte są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadanie realizowane na bieżąco przy aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- prowadzenie ciągłej kampanii edukacyjno-informacyjnej w celu podnoszenia świadomości w zakresie celów i korzyści z trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Realizacja zadania:

Zadanie realizowane na bieżąco przez Nadleśnictwo Prudnik, przy wsparciu Urzędu Miejskiego w Głubczycach.

3.2.3 Zabezpieczenie przed skutkami powodzi

- ochrona przed powodzią - odbudowa i konserwacja urządzeń przeciwpowodziowych

Realizacja zadania:

W analizowanych latach zadanie nie było realizowane z powodu małej ilości terenów zalewowych. Szczegółowa charakterystyka zagrożenia powodzią została przedstawiona w opracowanym w 2011 r. „Planie zarządzania kryzysowego Gminy Głubczyce”. Zgodnie ze wspomnianym Planem zagrożenie infrastruktury krytycznej nie występuje. W sytuacji zagrożenia ewakuacja prowadzona jest na terenie następujących sołectw:

- Opawica - z 17 posesji,
- Lenarcice - z 17 posesji,
- Krasne Pole - z 9 posesji,
- Chomiąża - z 8 posesji.

W przypadku zagrożenia powodzią do ewakuacji planowane jest ogółem ok. 150 osób.

3.2.4 Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej

- właściwe kształtowanie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji m.in. poprzez wdrażanie programów rolno-środowiskowych

Realizacja zadania:

Zadanie realizowane na bieżąco przez właścicieli gruntów rolnych, Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiosiu, Opolską Izbę Rolniczą oraz ARiMR. Ośrodek doradztwa rolniczego prowadzi na bieżąco informowanie i doradztwo wśród rolników polegające na zalecaniu stosowania następujących zabiegów:

- zakładanie pasów śródpolnych,
- dostosowanie biologicznego potencjału gleby pod uprawę odpowiednich gatunków roślin, w zależności od wymagań, wpływu na środowisko i strukturę gleby,
- określanie wpływu nawożenia organicznego dla poprawy jakości i struktury gleby,
- prawidłowe składowanie nawozów organicznych (obornika, gnojówki, gnojowicy) w nawożeniu roślin.

Po wejściu do UE dopłaty dla ekorołników wypłacane są za pośrednictwem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Aby z nich skorzystać, rolnik oprócz uzyskania certyfikatu musi wystąpić do ARiMR z wnioskiem o przystąpienie do programów rolnośrodowiskowych i realizować pakiet rolnictwo ekologiczne, który jest częścią tych programów.

Aby uczestniczyć w programach rolnośrodowiskowych należy m.in. przez okres trwania umowy gospodarować zgodnie z planem rolnośrodowiskowym, prowadzić dokumentację i przestrzegać Zasad Kodeksu Zwykłej Dobrej Praktyki Rolniczej.

W planie zawiera się zobowiązanie rolnika do modernizacji lub budowy urządzeń do przechowywania ścieków, gnojówki, gnojowicy lub obornika (najpóźniej do końca trwania programu).

Realizacja zadania:

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Składki na Izby Rolnicze - wykonano w 93,8 % planu rocznego	brak danych kwotowych w sprawozdaniach budżetowych
2.	2010	Składki na Izby Rolnicze - wykonano w 96,3 % planu rocznego	
3.	2011	Składki na Izby Rolnicze - wykonano w 100 % planu rocznego	
4.	2012	Składki na Izby Rolnicze - wykonano w 94,5 % planu rocznego	
5.	2013	Składki na Izby Rolnicze	110.739,00

- przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych

Realizacja zadania:

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Zadanie wykonywane jest na bieżąco podczas realizacji działań z zakresu ochrony powietrza i wód powierzchniowych.

Ponadto zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi realizowane były m.in. przez wprowadzanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zabezpieczając dotychczasowe elementy litosfery i wprowadzające działania prewencyjne. Ośrodki szkolenia rolniczego prowadziły doradztwo rolnicze, ukierunkowane na prawidłowe dawkowanie i wykorzystanie nawozów sztucznych.

3.3 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

3.3.1 Osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu na terenie Gminy Głubczyce oraz utrzymanie i poprawa jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska

- prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni

Realizacja zadania:

Realizację zadań dotyczących modernizacji nawierzchni dróg jak i budowy nowych dróg przedstawiono w punkcie 3.3.4 dotyczącym hałasu. Przedstawione tam działania przyczyniają się zarówno do poprawy jakości powietrza atmosferycznego poprzez redukcję emisji wtórnej jak i redukcję hałasu drogowego.

- upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii
- prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii,
- promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki

Realizacja zadania:

Działania samego rynku dla zmniejszenia energochłonności gospodarki są bardzo istotne, ale niewystarczające. Konieczna jest ingerencja państwa, ale zgodna z zasadami rynkowymi. Przykład polski wskazuje, że po 1990 roku pomimo osiągnięcia wyraźnego wzrostu gospodarczego i postępującej poprawy warunków życia społeczeństwa, nie spowodowało to zwiększonego zużycia energii pierwotnej, a przeciwnie nastąpiło zmniejszenie jej zużycia. Wprowadzany w tym okresie system gospodarki rynkowej uruchomił proste procesy oszczędności energii. W ostatnich latach kładzie się coraz większy nacisk na wykorzystywanie czystej energii ze źródeł odnawialnych. Opracowywane są jej nowe technologie, bardziej sprawne technicznie i ekonomicznie.

Struktura pokrycia potrzeb cieplnych gminy przedstawia się następująco:

- węgiel - 73 %,
- olej opałowy, gaz płynny - 15 %,
- energia odnawialna - 0 %,
- energia elektryczna - 1 %,
- gaz ziemny - 11 %.

Prowadzone działania zmierzały do zwiększenia efektywności edukacji ekologicznej poprzez:

- promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści,
- wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych,
- uporządkowanie przepływu informacji i usprawnienie procesu decyzyjnego związanego z edukacją ekologiczną.

Od 2014 r. promowanie odnawialnych źródeł energii odbywa się również pod kątem możliwości dofinansowania działań związanych z montażem urządzeń odnawialnych źródeł energii:

- montaż instalacji solarnych,
- wymiana źródeł ciepła na ekologiczne (np. gazowe, pompy ciepła).

- realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych

Realizacja zadania:

W latach 2009-2013 przeprowadzone zostały prace termomodernizacyjne budynków komunalnych, polegające na: wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacji instalacji c.o., dociepleniu ścian oraz remoncie i dociepleniu pokrycia dachowego. Działania termomodernizacyjne były prowadzone również we własnym zakresie przez właścicieli prywatnych nieruchomości. Przedsięwzięcia te w bieżącej i dalszej perspektywie pozwolą na ograniczenie niskiej emisji.

Realizację tego zadania opisano również w dalszych podpunktach niniejszego podrozdziału.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2011	Modernizacja Domu Kultury w Głubczycach - w ramach projektu przeprowadzono termomodernizację obiektu obejmującą wymianę całkowitą stolarki okiennej, częściowo stolarki drzwiowej, docieplenie ścian i dachu, wymiany centralnego ogrzewania, zmiany systemu nagrzewania sali widowiskowej, klubu oraz pomieszczeń restauracyjnych	1.942.459,00

- szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska

Realizacja zadania:

W latach 2009-2013 zadanie nie było realizowane - z powodu braku środków finansowych.

- wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych m.in. wymiana kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa

Realizacja zadania:

Niska emisja wraz z emisją pochodzącą od ciągów komunikacyjnych, emisją napływową i w niewielkim stopniu z emisją przemysłową przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Niska emisja może zostać ograniczona poprzez odpowiednią termomodernizację budynków i kotłowni oraz korzystanie z ekologicznych i odnawialnych źródeł energii.

W poniższej tabeli przedstawiono zmiany jakie zaszły w latach 2008-2013 w odniesieniu do sposobu ogrzewania lokali gminnych.

Rodzaj ogrzewania	Liczba lokali	
	2008	2013
węglowe	213	185
gazowe	20	40
elektryczne	0	8
Razem	233	233

W analizowanym okresie działania termomodernizacyjne prowadzone były zarówno przez Gminę jak i we własnym zakresie przez właścicieli prywatnych nieruchomości.

Emisja pochodząca od ciągów komunikacyjnych redukowana jest poprzez remonty i modernizacje dróg - realizację zadań w tym zakresie opisano w punkcie 3.3.4.

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Modernizacja instalacji c.o. w budynku przy ul. Bałuckiego 4 w Głubczycach z węglowej na instalację etażową gazową w 8 lokalach i elektryczną w 8 lokalach.	196.791,41
2.	2009	Modernizacja instalacji c.o. w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Dworcowej 6 w Głubczycach z węglowej na instalację etażową gazową w 5 lokalach.	52.497,83
3.	2009	Wykonanie instalacji ogrzewania gazowego w świetlicy wiejskiej w Gołuszowicach	koszty podano w punkcie 3.2.1 (program „Odnowa wsi”)
4.	2009	Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska - wsparcie finansowe na badania jakości powietrza	1.000,00
5.	2010	Opracowano dokumentację projektową wraz z kosztorysem inwestorskim ogrzewania etażowego w budynku ul. Bałuckiego i Dworcowej w Głubczycach oraz wykonano ogrzewania etażowe - instalacje gazowe w lokalach mieszkalnych w/w budynków	249.319,00
6.	2011	Modernizacja instalacji c.o. w 21 lokalach gminnych we Wspólnotach Mieszkaniowych, zmiana sposobu ogrzewania	220.571,70
7.	2013	Modernizacja instalacji węglowej na gazową przy ul. Plac Zgody 6/7, 6/2, 6/9 w Głubczycach	24.177,35

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

8.	2013	Modernizacja instalacji węglowej na gazową przy ul. Moniuszki 11a/5, 11c/1 w Głubczycach	28.618,48
9.	2013	Modernizacja instalacji węglowej na elektryczną ul. Fabryczna 5/1 w Głubczycach	2.721,11
10.	2013	Modernizacja instalacji olejowej na gazową - ZOKiS ul. Olimpijska 1 w Głubczycach	106.100,00
11.	2012-2013	Rewitalizacja zabytkowego śródmieścia miasta Głubczyc	3.575.030,61
• modernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Głubczycach			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2012	Wymiana stolarki okiennej Urzędu Miejskiego w Głubczycach	68.380,12
2.	2013	Modernizacja ogrzewania węglowego na gazowe budynków Urzędu Miejskiego w Głubczycach - budynek główny oraz Urząd Stanu Cywilnego	195.115,80
3.	2013	Remont pokrycia dachowego Urzędu Miejskiego w Głubczycach	235.971,93
• termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 2 w Głubczycach			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2012	Modernizacja instalacji węglowej na gazową w Szkole Podstawowej nr 2 w Głubczycach przy ul. Kochanowskiego	259 959,37
2.	2012	Docieplenie dachu nad salą gimnastyczną SP nr 2	68.635,00
3.	2012	Wymiana okien ściana wschodnia i południowa SP nr 2	237.727,00
4.	2012	Wykonanie przyłączy gazowych do SP Nr 2	4.645,62
• termomodernizacja Przedszkola nr 1 w Głubczycach			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Zadanie nie zostało zrealizowane.			
• termomodernizacja Gimnazjum nr 1 w Głubczycach, • przyłączenie kotłowni Gimnazjum Nr 1 do kotłowni przy ul. Olimpijskiej			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Modernizacja kotłowni w Gimnazjum nr 1 w Głubczycach	124.666,00
• opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „fermy wiatrowej” Zawiszyce			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „fermy wiatrowej„ Zawiszyce	50.000
2.	2010	Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „fermy wiatrowej„ Zawiszyce	60.000
3.3.2 Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wszystkich wód			
• rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Głubczyce w analizowanych latach realizowane były przez Głubczyckie Wodociągi i Kanalizację Sp. z o.o., która sukcesywnie rozbudowywała i modernizowała sieć wodociągową i kanalizacyjną w gminie. Zaopatrzenie gminy w wodę oraz parametry jakościowe wody określa się jako dobre. W wyniku przeprowadzonych modernizacji woda wprowadzona do sieci wodociągowej odpowiada wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia oraz standardom obowiązującym w Unii Europejskiej.			
Ponadto Urząd Miejski w Głubczycach współpracuje w przedmiotowym zakresie z WIOŚ.			
• współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym			
<i>Realizacja zadania:</i>			

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Działania prowadzone są na bieżąco przez Urząd Miejski w Głubczycach. Należy jednak zwrócić uwagę, że osiągnięcie coraz wyższego poziomu czystości wód jest uwarunkowane systematycznymi działaniami na szeregu płaszczyznach, w tym m.in.:

- systematyczną rozbudową kanalizacji sanitarnej,
- właściwym odprowadzaniem wód opadowych,
- dążeniem do trwałego stanu 100% skanalizowania obszaru gminy,
- poprawą szczelności zbiorników przydomowych (szamb),
- wdrażaniem właściwych nawyków wśród mieszkańców, zmierzających do optymalnego korzystania z zasobów wodnych gminy.

Ponadto Gmina współpracuje we wspomnianym zakresie z Opolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Łosiosie oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

- rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej dla miejscowości, w których jest to ekonomicznie uzasadnione

Realizacja zadania:

W latach 2009-2013 zadanie nie było realizowane. - zostało zrealizowane w latach wcześniejszych.

- wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej,
- dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i szczelnych zbiorników bezodpływowych

Realizacja zadania:

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Dofinansowanie dla osób fizycznych do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i szczelnych zbiorników bezodpływowych.	25 849,39
2.	2010		4.000,00
3.	2011		14.000,00
4.	2012		85.000,00
5.	2013		36.000,00

- ochrona wód

Realizacja zadania:

Ochrona wód polega na prowadzeniu wszelkich działań polegających na zabezpieczeniu ich przed emisją różnego rodzaju substancji (np. organicznych, biogennych, metali ciężkich), pochodzących zarówno ze źródeł punktowych (np. wylot kolektora ściekowego) jak i obszarowych (pola uprawne, tereny zurbanizowane).

Istotną rolę w ochronie wód pełnią: monitoring wód, pozwolenia wodnoprawne, opłaty środowiskowe i kary administracyjne, ale jednocześnie również ochrona innych elementów środowiska (powietrze, gleby, przyroda).

W analizowanych latach przedmiotowe zadanie było realizowane poprzez m.in.:

- rozbudowę i modernizację kanalizacji,
- budowę oczyszczalni przydomowych i szczelnych zbiorników bezodpływowych,
- oczyszczanie ścieków i unieszkodliwianie osadów ściekowych,
- prawidłowe dawkowanie i wykorzystanie nawozów zarówno organicznych jak i mineralnych,
- działania z zakresu ochrony powietrza, gleb i przyrody.

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2012	Wykonanie przyłączy kanalizacyjnych do budynków świetlic wiejskich w m. Zubrzyce, Zopowy, Zopowy Osiedle, Bogdanowice	21.500,00
2.	2013	Wykonanie PT uzbrojenia terenu przy ul. Wrocławskiej w Głubczycach	50.000,00

- ochrona granicznej rzeki Opawicy z polskiej i czeskiej strony

Realizacja zadania:

Realizacja tego zadania objawiała się wszelkimi działaniami mającymi na celu usprawnienie gospodarki wodno-ściekowej po stronie zarówno polskiej jak i czeskiej, co w konsekwencji będzie chronić rzekę Opawicę przed zanieczyszczeniami pochodzenia bytowego. Działania te dotyczyły m. in.: przyłączania obiektów pozostających poza systemem zbiorczej kanalizacji do sieci oraz poprawy szczelności istniejącej sieci.

- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią w Pomorzowicach

Realizacja zadania:

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2012	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w Pomorzowicach - udział GWiK	82.200,00

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

<ul style="list-style-type: none"> opracowanie dokumentacji skanalizowania II etapu dorzecza rzeki Opawica 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Zadanie nie zostało zrealizowane (i nie będzie realizowane) z powodu wykreślenia przedmiotowego obszaru z aglomeracji.			
W latach 2009-2010 zrealizowano I etap planowanego przedsięwzięcia.			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Skanalizowanie dorzecza rzeki Opawica - I etap: - kserokopie map kanalizacji sanitarnej w Pietrowicach, - opłata notarialna - wykup działki, - wykup działki pod pompownię, - nadzór inwestorski, - budowę kanalizacji sanitarnej Pietrowice - Mokre Kolonia	1.490.219,58 3.080,12 928,80 19.944,00 16.266,66 1.450.000,00
2.	2010	Skanalizowanie dorzecza rzeki Opawica - I etap: - roboty budowlane kanalizacji, prowadzenie nadzoru autorskiego i inwestorskiego, opłaty przyłączeniowe, usługi reklamowe oraz wykonanie i montaż tablic informacyjnych	3.155.901,00
<ul style="list-style-type: none"> opracowanie dokumentacji PT kanalizacja Głubczyce Sady (przepompownia) 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Opracowanie dokumentacji projektowej sieci i przepompowni ścieków - Głubczyce Sady, ogłoszenia w prasie, mapy	7.822,93
2.	2009	Roboty budowlane - instalacyjne budowy przepompowni ścieków w miejscowości Głubczyce Sady	91.996,56
<ul style="list-style-type: none"> sanitacja rzeki Troji 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2012	Sanitacja dorzecza rzeki Troi - udziały GWiK	490.000,00
3.3.3 Zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych			
<ul style="list-style-type: none"> realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych przewidzianych dla aglomeracji o RLM od 2 000 do 15 000 			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2013	Remont kanalizacji sanitarnej oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Bernacice Górne - udziały GWiK	500.000,00
Zadania inne z zakresu gospodarki wodno-ściekowej:			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Opracowanie dokumentacji budowy wodociągu w m. Nowe Sady	45.000
2.	2009	Montaż wpustu ulicznego przy ul. Mickiewicza, zabezpieczenie studni przy ul. Wałowej oraz remont wpustu ulicznego przy ul. Wyspiańskiego i ul. Chopina w Głubczycach, czyszczenie wpustów ulicznych na terenie gminy, regulacje włazów na ul. Akacyjnej	42.320,57
3.	2009	Dostawa i montaż oczyszczalni ścieków przy świetlicy wiejskiej w Nowej Wsi	14.999,90
4.	2010	Gruntowna konserwacja urządzeń melioracji szczegółowych we wsi Lisięcice i Gołuszowice	38.590,00
5.	2010	Naprawę przyłącza kratki ściekowej na ul. Mickiewicza w Głubczycach, wymiana przyłącza kanalizacji deszczowej do budynku Miejskiego Domu Kultury oraz remont studzienek deszczowych	18.943,00
6.	2010	Wykonano drenaż terenu przy stawie łabędziowym w parku miejskim	15.986,00
7.	2011	Opracowanie dokumentacji budowy wodociągu w m. Nowe Sady	28 401,00

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

8.	2012	Budowa wodociągu Nowe Sady - udziały GWiK	199.968,00
9.	2012	Budowa zbiornika na wodę w m. Głubczyce Sady - udziały GWiK	399.602,00
10.	2012	Odwodnienie ul. Kolejowej w Głubczycach - udziały GWiK	63.000,00
11.	2013	Odwodnienie ul. Kolejowej w Głubczycach - udziały GWiK	37.000,00
12.	2013	Budowa zbiornika na wodę w miejscowości Głubczyce Sady - udziały GWiK	50.000,00

3.3.4 Dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe

- budowa ścieżek rowerowych

Realizacja zadania:

W okolicy miast Głubczyce, Głogówek i Branice a po stronie czeskiej Krnova, Albrechtic i Osoblahy przebiega trasa rowerowa licząca łącznie 220 km. Wzdłuż trasy umieszczone są tablice informujące o dostępnych usługach oraz atrakcjach turystycznych. Na terenie gminy Głubczyce trasa przebiega przez następujące miejscowości: Zubrzyce, Chróstno, Ciemięcice, Chomiąża, Pietrowice, Lenarcice, Opawica, Dobieszów, Gołuszowice, Gadzowice, Głubczyce, Tarnkowa, Sławoszów, Pomorzowiczki, Pomorzowice, Klisino.

W latach 2009-2013 zadanie nie było realizowane - z powodu braku środków finansowych.

- wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego,
- przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu

Realizacja zadania:

Obowiązujące w kraju procedury lokalizacyjne pozwalają na skuteczne egzekwowanie ograniczeń emisji hałasu w nowo powstających obiektach przemysłowych oraz drogowych. Dotyczy to również obiektów modernizowanych i rozbudowywanych. Wszystko to skutecznie eliminuje powstawanie nowych obiektów emitujących ponadnormatywny hałas do środowiska. Zadanie realizowane jest na bieżąco na etapie sporządzania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- modernizacja nawierzchni dróg

Realizacja zadania:

Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł.]
1.	2009	Remont cząstkowy dróg gminnych	354.565,97
2.	2009	Opracowanie PT remontów dróg	67.520,90
3.	2009	Remonty dróg wewnętrznych	126.484,10
4.	2009	Zakup tłucznia, na remont dróg transportu rolnego	77.394,21
5.	2009	Remont ul. Gdańskiej	41.177,83
6.	2009	Remont drogi w Sławoszowie	65.191,35
7.	2010	Dofinansowanie do remontu drogi wojew. ul. Sobieskiego w Głubczycach	100.000,00
8.	2010	Zakup tłucznia na remonty dróg	79.987,00
9.	2010	Wykonanie zadań: - remont cząstkowy nawierzchni dróg gminnych, - remont oznakowania pionowego poziomego na terenie miasta i gminy, - przebudowa drogi gminnej w m. Sławoszów, - remont bieżący chodników, dróg i placów, - remont ul. M.C. Skłodowskiej w Głubczycach, - remont drogi w m. Pomorzowice, Nowa Wieś, Radynia, - remont chodnika i mostku w m. Klisino, chodnika ul. Kościuszki w Głubczycach, - remont parkingu przy ul. Parkowej w Głubczycach	1.783.380
10.	2010	Remont drogi transportu rolnego w m. Ściborzycze Małe	76.506,00

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

11.	2011	Wykonanie zadań: - remont cząstkowy nawierzchni dróg gminnych, - remont oznakowania pionowego i poziomego na terenie miasta i gminy, - remonty bieżące chodników, - remonty mostów i przepustów, - przeglądy dróg, mostów i przepustów, - remont wiat przystankowych, - remont ul. M. C. Skłodowskiej w Głubczycach, - remont dróg wewnętrznych ul. Gdańskiej w Głubczycach, - remont dróg transportu rolnego w Ściborzycach Małych, Lenarcicach, - opracowanie PT ul. Kolejowej i ul. Krnowskiej w Głubczycach, - opracowanie PT drogi w Bogdanowiczach oraz jej remont, - remont placu gminnego przy OSP w Gadzowicach	1.079.240,00
12.	2011	Zakup tłucznia na remonty dróg dla sołectw	79.326,00
13.	2011	Przebudowa dróg ul. Gdańskiej i Kościuszki w Głubczycach	1.034.801,00
14.	2012	Zakup tłucznia na remonty dróg	79.642,00
15.	2012	Poprawienie trakcyjności dróg śródpolnych	136.546,00
16.	2012	Opracowanie PT oraz przebudowę ul. Opawskiej w Głubczycach	301.368,00
17.	2013	Remont cząstkowy dróg gminnych	428.027,00
18.	2013	Remont dróg na terenie wiejskim	84.879,00
19.	2013	Poprawienie trakcyjności dróg śródpolnych	113.056,00
• usprawnianie organizacji ruchu drogowego			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Zadanie realizowane na bieżąco przez Urząd Gmin w Lubszy przede wszystkim poprzez: przebudowę dróg, modernizację nawierzchni, montaż barier bezpieczeństwa, luster drogowych, dodatkowych znaków drogowych, konserwację oznakowania pionowego i odnowę poziomego, konserwację sygnalizacji świetlnej - realizację części działań w tym zakresie opisano również w innych punktach tego podrozdziału.			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Oznakowanie pionowe dróg	36.770,24
2.	2009	Oznakowanie poziome dróg	35.977,80
3.	2009	Dofinansowanie projektu obwodnicy Głubczyc	268.000
4.	2009	Remonty bieżące chodników	49.802,44
5.	2009	Remont chodnika ul. Powstańców i ul. M.C. Skłodowskiej	238.925,09
6.	2010	Budowa obwodnicy w m. Zubrzyce - odszkodowania oraz studium wykonalności i usług szacowania nieruchomości	194.886,00
7.	2010	Dofinansowanie projektu budowy obwodnicy w m. Głubczyce	248.055,00
8.	2011	Umieszczenie urządzeń technicznych w pasie drogowym na rzecz budżetu państwa i budżetu powiatu	14.747,00
9.	2011	Budowa obwodnicy w miejscowości Zubrzyce	568.957,00
10.	2012	Wykonanie zadań: - remont cząstkowy dróg gminnych, - remonty bieżące chodników, - remonty mostów i przepustów, - oznakowanie pionowe dróg, - oznakowanie poziome dróg, - projekt zmiany organizacji ruchu, - remont wiat przystankowych, - remont dróg na terenie wiejskim, - remont drogi w miejscowości Klisino, - opracowanie PT parkingu przy cmentarzu komunalnym w Głubczycach	500.600,00
11.	2012	Umieszczenie urządzeń technicznych w pasie drogowym na rzecz budżetu państwa i budżetu powiatu	13.351,00
12.	2012	Budowa obwodnicy w miejscowości Zubrzyce	2.765.720,00
13.	2013	Remonty bieżące chodników	27.507,00
14.	2013	Oznakowanie pionowe dróg	28.882,00

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

15.	2013	Oznakowanie poziome dróg	11.430,00
16.	2013	Projekt zmiany organizacji ruchu	369,00
17.	2013	Przebudowa ul. Morawskiej	472.643,00
18.	2013	Modernizacja parkingu przy ul. Wrocławskiej	433.896,00
• przebudowa drogi gminnej - ulicy Kochanowskiego w Głubczycach			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Mapy do celów projektowych przebudowy drogi ul. Kochanowskiego w Głubczycach	501,00
2.	2010	Modernizacja ul. Kochanowskiego w Głubczycach - przebudowa drogi, nadzór inwestorski, wykonanie 2 tablic informacyjnych i usługi reklamowe	3.577.733,00
• remont ulicy Pocztovej i Parkowej w Głubczycach			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Remont ul. Parkowej i Pocztovej w Głubczycach	2.098.280,12
• budowa ulicy Słonecznej			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Budowa drogi - ul. Słoneczna w Głubczycach	59.000,00
3.3.5 Inne zadania nie ujęte w Programie Ochrony Środowiska, w tym za zakresu gospodarki odpadami			
<i>Realizacja zadania:</i>			
Lp.	Rok realizacji zadania	Opis zadania	Poniesiony koszt [zł]
1.	2009	Oczyszczanie ulic na powierzchni 34,127 km oraz 76 623 m ² chodników	339.996,03
2.	2009	Opracowania, badania, programy z zakresu Ochrony Środowiska: - częściowa zapłata za wykonanie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska, Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Głubczyce oraz Prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji POŚ i PGO, - wykonanie inwentaryzacji azbestu na terenie Gminy Głubczyce wraz z Programem usuwania tych wyrobów w ramach zadania pn. „Gmina bez azbestu - Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Głubczyce wraz z inwentaryzacją”	33 701,39
3.	2009	Dofinansowanie do usuwania odpadów zawierających azbest dla osób fizycznych: - dofinansowanie do usuwania odpadów zawierających azbest dla osób fizycznych, - transport i utylizacja odpadów niebezpiecznych zawierających azbest od osób poszkodowanych w gradobiciu w dniu 15.08.2008 r.	53 509,35
4.	2009	Likwidacja dzikich wysypisk w miejscowości Zopowy oraz Nowa Wieś Głubczycka	16 966,68
5.	2009	Zakup worków do segregacji odpadów	606,34
6.	2009	Zakup worków i dyspenserów na psie nieczystości	4.977,60
7.	2009	Obsługa pojemników do selektywnej zbiórki przeterminowanych leków.	3 466,80
8.	2009	Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy	22.000,00
9.	2010	Likwidacja dzikich wysypisk w Grobnikach, Zawiszycach i Lisięcicach	19 825,33
10.	2010	Odbiór i utylizacja przeterminowanych leków z aptek	3 405,28

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

11.	2010	Realizacja zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie: - zakup papierowych worków na psie nieczystości, do umieszczenia w dyspenserach na terenie miasta Głubczyc, - zakup worków do segregacji odpadów	4.388,34
12.	2011	Oczyszczanie ulic na powierzchni 34,127 km oraz 76 623 m ² chodników	320.057,00
13.	2011	Opracowanie sprawozdania z PGO	2 952,00
14.	2011	Opracowanie dokumentacji rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Głubczycach przy Al. Lipowej	23.370,00
15.	2011	Likwidacja dzikich wysypisk w miejscowości Radynia, Klisino	12.979,70
16.	2011	Odbiór i utylizacja przeterminowanych leków z aptek	3.405,28
17.	2011	Realizacja przedsięwzięć związanych ze zbiórką, unieszkodliwieniem odpadów niebezpiecznych - likwidacja dzikich wysypisk zawierających odpady niebezpieczne	4.324,32
18.	2011	Realizacja zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie: - zakup papierowych worków na psie nieczystości, do umieszczenia w dyspenserach na terenie miasta Głubczyc, - zakup 6 szt. dyspenserów na worki na psie nieczystości, - zakup worków do segregacji odpadów, - zakup tablic informujących o zakazie składowania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, - zakup ulotek informacyjnych z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie	7.828,21
19.	2011	Dotacja celowa do wymiany pokryć dachowych zawierających azbest	19.987,86
20.	2012	Dotacja celowa do wymiany pokryć dachowych zawierających azbest	9.511,91
21.	2012	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Głubczycach przy Al. Lipowej	49.913,96
22.	2012	Likwidacja dzikich wysypisk w miejscowości Głubczyce, Pietrowice	11.560,01
23.	2012	Odbiór i utylizacja przeterminowanych leków z aptek	3.405,28
24.	2012	Realizacja zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie: - zakup i rozprowadzanie ulotek informacyjnych z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminie, - utylizacja azbestu	4.040,70
25.	2012	Oczyszczanie ulic na powierzchni 34,127 km oraz 76 623 m ² chodników	348.161,00
26.	2012	Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt	2.592,00
27.	2013	Wydatki związane z zagospodarowaniem odpadów, utworzenie PSZOK i koszty jego funkcjonowania, administrowanie gospodarką śmieciową w tym kampanię informacyjno-edukacyjną	1.145.805,00
28.	2013	Oczyszczanie ulic na powierzchni 34,127 km oraz 76 623 m ² chodników	349.663,00
29.	2013	Likwidacja dzikich wysypisk w miejscowości Grobniki oraz Nowa Wieś Głubczycka	15.217,03
30.	2013	Odbiór i utylizacja przeterminowanych leków z aptek	1.908,05
31.	2013	Dotacje do wymiany pokryć dachowych zawierających azbest	15.634,83

4. MONITORING SKUTKÓW REALIZACJI PROGRAMU I JEGO AKTUALIZACJI

Nadzór nad realizacją programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska Gminy jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Gmina Głubczyce posiada kompetencje pozwalające realizować zawarte w programie cele i zadania własne. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji.

Organ wykonawczy Gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza Gminny Program Ochrony Środowiska, który podlega zaopiniowaniu poprzez organ wykonawczy powiatu.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim, są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Burmistrzu, który składa Radzie Miejskiej raporty z wykonania programu. Rada Miejska współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla powiatowego oraz wojewódzkiego. Ponadto Rada Miejska współdziała z instytucjami administracji rządowej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ) oraz monitoring wód (RZGW).

W obowiązującym w latach sprawozdawczych 2009-2013 Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce dla części parametrów zostały określone skwantyfikowane wskaźniki postępów i skutków realizacji ww. programu. Porównanie kolumn z poszczególnymi wskaźnikami ułatwia raportowanie tendencji w zmianach poszczególnych wskaźników (poza opisowym przedstawieniem realizacji zadań Programu zawartym w rozdziale 3). W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce została przyjęta tabela ze wskaźnikami efektywności realizacji celów POŚ (tabela 27), do określania w kolejnych raportach z POŚ. Poniżej przedstawiono dostępne w czasie przygotowania raportu wskaźniki, które zostały ustalone na podstawie danych pozyskanych w Urzędzie Miejskim, w Starostwie Powiatowym, w GUS oraz na podstawie ustaleń własnych.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Tabela. Wskaźniki monitoringu dla Gminy Głubczyce

Lp.	Wskaźniki	2009	2010	2011	2012	2013
Ochrona przyrody i krajobrazu						
1.	Obszary Natura 2000	-	-	„Góry Opawskie” (PLH160007)	„Góry Opawskie” (PLH160007)	„Góry Opawskie” (PLH160007)
2.	Rezerваты	-	-	-	-	-
3.	Parki krajobrazowe	-	-	-	-	-
4.	Obszary chronionego krajobrazu	- „Las Głubczycki”, - „Mokre Lewice”	- „Las Głubczycki”, - „Mokre Lewice”	- „Las Głubczycki”, - „Mokre Lewice”	- „Las Głubczycki”, - „Mokre Lewice”	- „Las Głubczycki”, - „Mokre Lewice”
5.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	-	-	-	-	-
6.	Użytki ekologiczne	-	-	-	-	-
Lasy						
7.	Lesistość gminy	11,2 %	11,3 %	11,4 %	11,5 %	11,5%
Gleby						
8.	Grunty zdewastowane i zdegradowane	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.
9.	Ekologiczne gospodarstwa rolne posiadające certyfikat	istnieją (brak danych odnośnie ilości takich gospodarstw)	istnieją (brak danych odnośnie ilości takich gospodarstw)	istnieją (brak danych odnośnie ilości takich gospodarstw)	istnieją (brak danych odnośnie ilości takich gospodarstw)	istnieją (brak danych odnośnie ilości takich gospodarstw)
Jakość wód podziemnych i powierzchniowych						
10.	Jakość wód podziemnych	- Krasne Pole - IV klasa, - Gadzowice - II klasa	- Krasne Pole - IV klasa	- Krasne Pole - IV klasa, - Gadzowice - IV klasa	- Bogdanowice - III klasa, - Chróstno - V klasa, - Krasne Pole - IV klasa, - Gadzowice - III klasa	- Krasne Pole - IV klasa, - Gadzowice - III klasa
11.	Jakość wód powierzchniowych	brak wyznaczonych punktów pomiarowych	Opawica - Chomiąza: - stan/potencjał ekologiczny - słaby, - stan ogólny - zły	Opawica - Chomiąza: - stan/potencjał ekologiczny - słaby, - stan ogólny - zły	Opawica - Chomiąza: - stan/potencjał ekologiczny - słaby, - stan ogólny - zły	b. d.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Lp.	Wskaźniki	2009	2010	2011	2012	2013
12.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzane do odbiorników w kg/rok	- BZT ₅ - 2 951 kg/rok, - ChZT - 24 650 kg/rok, - zawiesina ogólna - 4 101 kg/rok, - azot ogólny - 3 624 kg/rok, - fosfor ogólny - 340 kg/rok	- BZT ₅ - 6 680 kg/rok, - ChZT - 49 861 kg/rok, - zawiesina ogólna - 7 267 kg/rok, - azot ogólny - 10 567 kg/rok, - fosfor ogólny - 314 kg/rok	- BZT ₅ - 2 228 kg/rok, - ChZT - 27 042 kg/rok, - zawiesina ogólna - 3 552 kg/rok, - azot ogólny - 2 764 kg/rok, - fosfor ogólny - 258 kg/rok	- BZT ₅ - 1 809 kg/rok, - ChZT - 24 489 kg/rok, - zawiesina ogólna - 3 491 kg/rok, - azot ogólny - 2 697 kg/rok, - fosfor ogólny - 275 kg/rok	- BZT ₅ - 2 472 kg/rok, - ChZT - 28 036 kg/rok, - zawiesina ogólna - 3 362 kg/rok, - azot ogólny - 3 039 kg/rok, - fosfor ogólny - 253 kg/rok
13.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzane do odbiorników	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.
14.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane	788 tys. m ³	781 tys. m ³	766 tys. m ³	792 tys. m ³	809 tys. m ³
15.	Ludność w gminie korzystająca z sieci kanalizacyjnej	15 552	15 497	15 932	15 984	16 124
16.	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków w %	65,0	65,9	68,1	68,7	69,7
Ochrona powietrza atmosferycznego						
17.	Strefa, w której poziom pyłu zawieszonego PM10 jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	w ramach strefy głubczycko-prudnickiej, ze względu na poziom PM10 obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom PM10 obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom PM10 obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom PM10 obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom PM10 obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C
18.	Strefa, w której poziom pyłu zawieszonego NO ₂ jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	w ramach strefy głubczycko-prudnickiej, ze względu na poziom NO ₂ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom NO ₂ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom NO ₂ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom NO ₂ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom NO ₂ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY GŁUBCZYCE ZA LATA 2009-2013**

Lp.	Wskaźniki	2009	2010	2011	2012	2013
19	Strefa, w której poziom pyłu zawieszonego benzenu C ₆ H ₆ jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	w ramach strefy głubczycko-prudnickiej, ze względu na poziom C ₆ H ₆ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom C ₆ H ₆ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom C ₆ H ₆ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom C ₆ H ₆ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy C	w ramach strefy opolskiej, ze względu na poziom C ₆ H ₆ obszar gminy został zakwalifikowany do klasy A
Energia odnawialna						
20.	Udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej - ogółem w [%]	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.
21.	Udział energii wodnej w [%]	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.

5. OCENA STOPNIA ROZBIEŻNOŚCI POMIĘDZY PRZYJĘTYMI CELAMI A ICH WYKONANIEM, WERYFIKACJA PRZYJĘTYCH ZADAŃ, OCENA WYKONANIA

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska priorytety, cele i zadania zgodne były z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa - stanowiły przełożenie celów Polityki Ekologicznej Państwa na szczebel Gminy. Realizacja przyjętego Programu w miarę jego realizacji stwarza niekiedy problemy, tak natury finansowej (trudność w pozyskaniu środków finansowych) jak i inne (np. zmieniające się potrzeby bieżące mieszkańców, czynniki zewnętrzne, zmiana ustawodawstwa etc.). Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w požądane przez ogół mieszkańców gminy kierunki - np. rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, zmniejszenie uciążliwości hałasu, odbudowa układów urbanistycznych, ochrona przeciwpożarowa. Analizując przyjęte w Programie Ochrony Środowiska zadania należy zauważyć:

- zrealizowane zostały (bądź są sukcesywnie na bieżąco realizowane) najważniejsze zadania w zakresie ochrony wód, ochrony przed hałasem i ograniczenia zanieczyszczenia powietrza,
- powodem braku realizacji niektórych zadań są zwłaszcza:
  - braki środków finansowych na realizację niektórych zadań,
  - przesunięcie terminu realizacji zadania na kolejne lata,
  - zmiana priorytetów wykonawczych w realizacji zadań na terenie gminy,
  - bieżąca ocena sytuacji i potrzeb na terenie gminy.

6. DIAGNOZA, PROPOZYCJE NOWYCH PRIORYTETÓW I KRYTERIÓW ICH WYŁONIENIA

Przeprowadzona analiza zakresu i stopnia realizacji zadań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce odbywała się już w czasie obowiązywania tzw. II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

Nadrzędnym, strategicznym celem obecnej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. W ten sposób realizacja krajowej polityki ekologicznej wpisywać się będzie w osiągnięcie celów tej polityki na poziomie całej Wspólnoty.

Osiągnięciu powyższych celów służyć ma realizacja następujących priorytetów i zadań, określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce, zgodnych z obecną Polityką ekologiczną państwa:

1. Kierunki działań systemowych polegające na:

- uwzględnianiu zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacji rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzaniu środowiskowym,
- udziale społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwoju badań i postępie technicznym,
- odpowiedzialności za szkody w środowisku,
- uwzględnianiu aspektu ekologicznego w planowaniu przestrzennym;

2. Ochrona zasobów naturalnych polegająca na:

- ochronie przyrody,
- ochronie i zrównoważonym rozwoju lasów,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami wodnymi,

- ochronie powierzchni ziemi,
- gospodarowaniu zasobami geologicznymi;

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego polegająca na działaniach w obszarach:

- środowisko a zdrowie,
- jakość powietrza,
- ochrona wód,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- substancje chemiczne w środowisku.

W przygotowywanej obecnie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce zostały uwzględnione cele i priorytety zgodne z obecną II Polityką Ekologiczną Państwa.

7. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach - od krajowego do gminnego - jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Analizując realizację programu na poziomie gminnym należy pamiętać, że praktycznie zadania o charakterze wykonawczym, czyli mające bezpośredni wpływ na stan środowiska i związane z jego ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, obciążają samorząd gminy oraz podmioty gospodarcze. Charakter zadań z zakresu ochrony środowiska wykonywany przez samorząd gminny wpływa na możliwości bezpośredniej i pośredniej ochrony środowiska na terenie gminy.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zadania, które były realizowane w ramach przyjętej przez Radę Miejską w Głubczycach „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”.

Do najważniejszych zadań można zaliczyć:

- modernizację dróg,
- zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- gospodarkę odpadami komunalnymi.

W czasie, jaki upłynął od zatwierdzenia Programu ochrony środowiska dla Gminy Głubczyce nastąpiły już znaczące zmiany w przepisach. Niektóre z zadań obciążających samorząd gminy wymagają nakładów znacznych środków finansowych, co niejednokrotnie jest podstawową przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych tematów zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie.

8. LITERATURA

1. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 - Warszawa 2008 r.
2. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Głubczyce na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016.
3. Sprawozdania opisowe z wykonania budżetu Gminy Głubczyce za lata 2009-2013.
4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Głubczyce.
5. Raporty WIOŚ o stanie środowiska w województwie opolskim za lata 2009-2013.
6. Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014.
7. www.stat.gov.pl.
8. www.lasy.gov.pl.
9. <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php>.